

Redaksjonelt

Dette nummeret av *Tidsskrift for kulturforskning* har bidrag fra den flerfaglige og flerfakultære forskergruppen "Sunnhet og sykdom i kulturelt perspektiv" (Helsekameratene). Gruppen ble etablert ved Universitetet i Bergen i 1998 og mottok støtte fra Norges forskningsråd i perioden 1999 – 2006. Helsekameratene etablerte et nettverk, som utviklet et aktivt tverrfaglig forskningsmiljø som regelmessig møttes til seminarer og inngikk i arbeidsfellesskap om beslektete problemstillinger. Sentralt for Helsekameratenes satsninger var temaer som forebygging og risiko, helseressurser og sårbarhet. Initiativtakerne og de forskerne som inngikk i kjernegruppen var statsviteren Kari Tove Elvbakken, historikeren Ida Blom, antropologen Anne Karen Bjelland, sosiologene Lise Widding Isaksen, Per Måseide og Per Solvang, medisineren Kirsti Malterud, og kulturviterne Bente Gullveig Alver og Tove Ingebjørg Fjell.

Dette temanummeret presenterer resultatet av et samarbeid mellom fem av Helsekameratene, som ble inspirert av den grunnleggende betydning vann har for alt liv og fant det interessant også å se det fra et kulturelt perspektiv. Ida Bloms artikkel "Vann – fra fare til forebygging?" tar opp spørsmålet om man i det norske samfunn kan finne samme endringer i holdningen til vann som siviliseringsteoretikeren Norbert Elias påpeker fra Europa ellers. Hun retter særlig søkelyset mot Eilert Sundts studie fra 1869 av rensligheten i Norge og diskuterer også hva som gjorde vann til et viktig forebyggende middel på slutten av 1800-tallet. Bente Gullveig Alver tar i artikkelen "'Ikke det bare vand!' – Et kulturanalytisk perspektiv på vannets magiske dimension" et tilbakeblikk på det magiske ved vann og knytter dette til menneskets forhold til natur. Hun viser at i en tidligere tid var vann ikke bare vann. Vann kunne være "sterkt" og ha en særlig "kraft", som gjorde vannet farlig i visse brukssammenhenger, men attraktivt og nyttig i andre. Hun retter også blikket fremover mot vår tids vannmagi, slik som den for eksempel kommer til uttrykk i flaskevanns- og spakulturen. I neste artikkel vektlegges vår tids spakultur. I "Selje Spa Thalasso – en helse- og velværekatedral?" diskuterer Anne Karen Bjelland aspekter knyttet til terapeutisk bruk av sjøvann. Utgangspunktet er et feltarbeid i Skandinavias eneste senter for thalassoterapi. Hun problematiserer senterets holistiske helseforståelse og knytter det til den alternative helsebevegelsen. Havet kan imidlertid ikke bare brukes terapeutisk, men også som et politisk fristed. I Lise Widding Isaksens artikkel "Dristige damer i internasjonalt farvann" diskuteres det feministiske nettverket *Women on Waves* og dets arbeid for kvinners reproduktive rettigheter. Widding Isaksen drøfter abort i et politisk og juridisk perspektiv og som en rett til å avbryte svangerskapet, dersom det ikke er forenlig med den leveform som den gravide er vedt inn i. Vannet og vannets betydning kommer mer og mindre til uttrykk i artiklene. I Tove Ingebjørg Fjells artikkel "Outsourcing av vaskevannet – veien til likestilte praksiser? Om bruken av privat rengjøringshjelp" er vannets betydning mer implisitt. Artikkelen vektlegger problematikken knyttet til fordeling

av husarbeid, spesielt rengjøring og hyring av privat rengjøringshjelp, hos par som har en likestillingsorientert ideologi og kjønns spesifikk praksis.

Stup ut i! – foreslår gjesteredaktørene Bente Gullveig Alver og Tove Ingebjørg Fjell, Seksjon for kulturvitenskap, Bergen.